

KAROLINA GRODZISKA
Biblioteka Naukowa PAU i PAN w Krakowie

JACEK KRĘCINA
(KRAKÓW 8 VIII 1940 – KRAKÓW 18 III 2022)

Urodził się w Krakowie 8 sierpnia 1940 r. Jego rodzicami byli Jan i Anna z domu Wilk. Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Seweryna Goszczyńskiego w Nowym Targu, egzamin dojrzałości złożył w 1957 r.

W grudniu 1958 r. podjął pracę w Muzeum Narodowym w Krakowie, gdzie pełnił kolejno funkcje pomocnika w Muzeum Czartoryskich i praktykanta w Bibliotece Czartoryskich (do 31 I 1965), a następnie przez kilka miesięcy starszego referenta w Wydziale Zatrudnienia Muzeum. W trakcie pracy podjął eksternistycznie studia historyczne na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uczestniczył w seminarium profesora Józefa Gierowskiego, pod jego kierunkiem napisał pracę magisterską pt. „Najazd szwedzki i jego następstwa w żupach krakowskich (1655–1659)”. Dyplom uzyskał 13 lipca 1971 r.

Po odejściu z Muzeum Narodowego (30 IX 1965) podjął pracę jako bibliotekarz w Akademii Górniczo-Hutniczej (1 X 1965 – 31 III 1966), a następnie w Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce (1 IV 1966 – 31 VII 1973) jako asystent muzealny w działach naukowo-oświatowym i historycznym. Od września 1973 do 30 czerwca 1974 r. pracował jako nauczyciel-bibliotekarz w Szkole Podstawowej nr 1 w Wieliczce.

W połowie 1974 r. związał się na stałe z naszą Biblioteką – wówczas Biblioteką Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Wobec oddelegowania Józefa Dużyka do pracy na stanowisku bibliotekarza w Stacji Naukowej PAN w Rzymie zwolnił się wtedy etat w Dziale Zbiorów Specjalnych przy opracowywaniu rękopisów. Dotychczasowe doświadczenia biblioteczno-muzealne Jacka Kręciny sprawiały, że był doskonałym kandydatem do tej pracy. Z dniem 1 lipca 1974 r. podjął pracę jako starszy bibliotekarz w Dziale Zbiorów Specjalnych, z którym pozostał związany przez 24 lata. Jego pierwszy zakres czynności obejmował porządkowanie i opracowanie nowych nabytków, meliorację i wstępne opracowanie rękopisów ze starego zasobu, wypożyczenia międzybiblioteczne rękopisów (w owym czasie znacznie częstsze niż dziś!), pisemne kwerendy i wreszcie przygotowywanie zbiorów do mikrofilmowania w ramach ogólnopolskiej akcji prowadzonej przez Bibliotekę Narodową.

W dniach 13–16 grudnia 1976 r. złożył egzamin przed Komisją Egzaminacyjną dla Bibliotekarzy Dyplomowanych w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Wrocławskiego. Pozwoliło to na awans na kustosza dyplomowanego (od 1 I 1977) i starszego kustosza dyplomowanego (od 1 I 1984). Przez dłuższy czas pełnił funkcję nieetatowego pracownika do spraw ochrony przeciwpożarowej. W latach 1990–1995, przez dwie kadencje, był członkiem Rady Naukowej Biblioteki.

W 1985 r., pozostając niezmiennie w Dziale Zbiorów Specjalnych, na własną prośbę oddelegowany został z dniem 26 sierpnia do bezpośredniej opieki nad zbiorami kartograficznymi. Było to zadanie ambitne i zarazem niełatwe, wobec paroletniego już wakatu na tym stanowisku. Po śmierci w 1977 r. ogromnie na polu kartograficznym zasłużonej pani Barbary Kmiecikowej coroczne sprawozdania z działalności Biblioteki za lata 1977–1984 nie wykazują żadnej aktywności w zakresie kartografii. W 1985 r. nastąpiły jednak ważne zmiany lokalowe: do nowych pomieszczeń magazynowych na drugim piętrze gmachu przeniesiono magazyny starych druków i kartografii (obecnie jest to wyłącznie magazyn starych druków). Już pierwsze miesiące pracy Jacka Kręciny przyniosły zapoczątkowanie tamże skontrum, połączonego z trwałym osygnowaniem i pieczętowaniem zbioru. Jego zakres czynności obejmował w tym czasie porządkowanie i wstępne opracowanie nowych zbiorów (pochodzących głównie z wymiany), melioracje i wstępne opracowanie starego zasobu kartografii, katalogowanie, udostępnianie i załatwianie kwerend.

Pięcioletni okres pracy Jacka Kręciny nad zasobem kartograficznym przyniósł znaczący efekt. Już pod koniec 1986 r. inwentarz liczył 1633 pozycje w 4584 jednostkach, a stary zasób porządkowano głównie pod kątem wyodrębnienia map dotyczących historycznych ziem polskich na potrzeby opracowywanego przez Instytut Geografii PAN Centralnego Katalogu Zbiorów Kartograficznych w Polsce. Kolejne lata przynosiły dalsze opracowanie zbioru. Równocześnie wykonywane były liczne prace (niekiedy wysiłkowe) o charakterze porządkowym i zabezpieczającym, jak montaż nowych regałów, układanie zbioru w tekach czy wykonywanie obwolut.

W połowie listopada 1990 r. Jacek Kręcina powrócił do pracy nad rękopisami, w pokoju na parterze Biblioteki. Do dawnych obowiązków dołączyły jednak nowe, gdyż był on szczególnie zainteresowany dokonującymi się po 1989 r. – także i w pracy bibliotekarskiej – zmianami i innowacjami technicznymi. Jako jeden z pierwszych w naszej Bibliotece podjął szkolenie komputerowe, uczestnicząc w 1991 r. w kursach organizowanych przez Przedsiębiorstwo Innowacyjno-Wdrożeniowe Doctor Q czy Ośrodek Informacji Naukowej PAN w Krakowie (obsługa komputerów i użytkowanie programów CDS Micro ISIS), a w 1992 r. w szkoleniach w Bibliotece Jagiellońskiej.

Przez cały rok 1992 trwały starania Dyrekcji Biblioteki u władz PAN w Warszawie o uzyskanie sprzętu komputerowego, co sfinalizowano dopiero w 1993 r. To właśnie Jacek Kręcina był osobą prowadzącą przygotowania do komputeryzacji Biblioteki, opracowując wstępne dane odnośnie do sprzętu i programów,

badając możliwości ówczesnego polskiego rynku i nawiązując kontakty z innymi bibliotekami. Gdy w lutym 1993 r. Biblioteka otrzymała pierwszy komputer, został on zainstalowany w Dziale Zbiorów Specjalnych i powierzony Jackowi Kręcinnie. Z naciskiem podkreślono w aktach, że „sprzęt komputerowy znajdujący się w pokoju nr 2 pozostaje pod Pana osobistą opieką”.

W 1993 r. nastąpiła więc istotna zmiana w zakresie jego obowiązków służbowych. Warto przytoczyć *in extenso* niektóre z nich, bowiem te sformułowania, dziś już brzmiące staroświecko, dokumentują początki bibliotecznej komputeryzacji i świadczą zarówno o ówczesnych trudnościach, jak i o ogromnym postępie, jaki dokonał się na przestrzeni ostatnich trzech dekad. Były to:

1. Bieżąca obsługa jednostki centralnej i urządzeń peryferyjnych.
2. Opracowywanie danych wstępnych definiujących postulaty Biblioteki dla programistów opracowujących na zlecenie Dyrekcji Biblioteki konkretne programy użytkowe.
3. Współdziałanie z programistami we wprowadzeniu do komputera bibliotecznego zamówionych przez Dyrekcję Biblioteki programów użytkowych.
4. Codzienna realizacja odpowiednio do potrzeb bibliotecznych stosowanych programów użytkowych.
5. W związku z obsługą komputera wprowadzanie do baz danych kolejnych rekordów wzbogacających stan zawartych w nich informacji o zbiorach.
6. Udostępnianie dla potrzeb odbiorców zasobów baz danych w postaci wydruków definiowanych stosownie do postulatów odbiorców w zakresie możliwości technicznych dysponowanych w ramach programów.

Pozostając do marca 1998 r. w Dziale Zbiorów Specjalnych, Jacek Kręcina wykonał wielką pracę w postaci stworzenia bazy danych RKPIN, zawierającej indeks osobowy do zasobu rękopisów. Równocześnie w jego gestii pozostawały sprawy związane z mikrofilmami. Od 1 kwietnia 1998 r. przeszedł do Działu Opracowania Druków. Tam do chwili przejścia na emeryturę pod koniec 2005 r. komputerowo katalogował zbiory. Następnie, do 31 lipca 2008 r. pracował w Bibliotece w niepełnym wymiarze godzin. Na ten czas przypada też jego blisko roczne (28 VIII 2006 – 31 VII 2007) oddelegowanie przez władze Polskiej Akademii Umiejętności do pracy w Bibliotece Polskiej w Paryżu.

Spore znaczenie mają jego publikacje. Pierwszą z nich była zamieszczona w „Roczniku” Biblioteki *Relacja Józefa Marchockiego o działalności oddziału Piotra Strzyżewskiego w kampanii galicyjskiej 1809 r.* (R. 23: 1977). Z czasu prac nad zasobem kartograficznym pochodzi, również publikowany w „Roczniku”, *Zbiór widoków miast z końca XVI wieku* (R. 34: 1989) oraz bardzo ważne *Uzupełnienia do zeszytu 5 „Centralnego Katalogu Zbiorów Kartograficznych w Polsce” o stanie zasobów Biblioteki PAN w Krakowie*, obejmujące uzupełnienia merytoryczne do 32 pozycji wydanych w latach 1726–1870 oraz szczególnie istotne opisy czterech pozycji, dotychczas nieodnotowanych w tymże Katalogu („Rocznik”, R. 36: 1991). Z kolei efektem wieloletnich prac związanych z mikrofilmowaniem zbiorów było dokonane wspólnie z Józefem Dużykiem wydanie

przez Bibliotekę Narodową tomu 33 jej Katalogu mikrofilmów pt. *Rękopisy Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Krakowie, cz. II* (Warszawa 1995, 226 s.).

Trzydziestoczteroletnia obecność Jacka Kręciny w naszej Bibliotece to czas niezwykle ważnej, wykonywanej z pasją i rzetelnym oddaniem pracy. Ze smutkiem pożegnaliśmy naszego Kolegę na Cmentarzu Komunalnym w Wieliczce, w nieoczekiwanie zimowy i śnieżysty dzień, 1 kwietnia 2022 r.

Pozostanie w naszej pamięci jako człowiek wielkiej wiedzy i życzliwości.